

# BABIŠ CHCE PO EU PENÍZE. LOGICKY, ALE NA CO?



Ondřej Houska

**P**remiér Andrej Babiš do Prahy svolal schůzku chudších zemí Evropské unie a vysloužil si posměšky, že prý umí jen natahovat ruku po evropských penězích. Je to nespravedlivý odsudek. Ať by byla v Česku u moci jakákoliv vláda, ve vztahu ke společnému evropskému rozpočtu by se chovala stejně jako ta současná. Snažila by se, aby Česko nadále dostávalo co nejvíce dotací na podporu chudších regionů a zemědělců.

V tomto směru je Babiš zcela standardním českým politikem. Navíc fakt, že to byl on, kdo se tentokrát chopil organizace summitu států od Španělska a Portugalska po Polsko, Bulharsko či Estonsko, které se při jednáních o víceletém evropském rozpočtu scházejí pravidelně, zasluhuje ocenění. Můžeme říct, že je to první skutečně konstruktivní Babišův počin na evropské úrovni.

V jednom zásadním ohledu ovšem Babiš standardním českým politikem není. Z dotací, o jejichž výši v rámci EU za Česko vyjednává, má prospěch i on sám, jeho firmy. Pardon, jeho bývalé firmy, jak by namítli. Ale soustředíme-li se na problém čistě z pohledu evropského rozpočtu, je prostě faktem, že současná vláda zachovává kontinuitu. Vždyť i současná opozice, která tak křičí, že Babiš chce dál pokračovat v podpoře velkých zemědělců, tedy sebe sama, dělala totéž, když byla u moci. Když se o víceletém evropském rozpočtu jednalo naposledy, premiérem byl Petr Nečas a ministrem zemědělství Petr Bendl, oba z ODS. A priority tehdy mělo Česko úplně stejné jako nyní.

Jako chudší země Česko prostě má nárok natahovat ruku do Bruselu, a tak není divu, že ji natahuje. Dělají to tak všichni. Jinou věcí ale je, jestli tu ruku vláda natahuje správným směrem.

S tím, že Česko dostane méně peněz než v minulosti, se premiér smíruje – vždyť je to logické, když země bohatne. Koneckonců, může to vydávat i za úspěch vlády, v nichž seděl. Vadí mu ale, že Evropská komise navrhla, aby Česko použilo tři čtvrtiny peněz, které z rozpočtu dostane, na dvě základní priority – na pod-



Současná opozice, která tak křičí, že Babiš chce pokračovat v podpoře velkých zemědělců, tedy sebe sama, dělala totéž, když byla u moci.

poru vědy, výzkumu a inovací a na zlepšování životního prostředí. Na stavbu dálnic či silnic má jít jen menšina prostředků.

Babiš se proti tomu bouří. „Návrh Evropské komise je pro nás nepřijatelný,“ opakuje. Jak říká, chtěl by evropské peníze „nalít do betonu“, tedy stavět infrastrukturu. Má samozřejmě pravdu, že Česko má v tomto směru stále zásadní nedostatky. Že klíčová dálnice D1 připomíná parkoviště, stále neexistuje dálniční spojení s Rakouskem nebo že vlaky u nás stále jezdí rychlostí, kterou ty západní překonaly už před desítkami let, je ale čistě naše chyba. Z evropského rozpočtu jsme na stavbu infrastruktury měli peněz ažaž. Dálniční síť jsme ale u nás, na rozdíl třeba od Polska nebo Španělska, příliš zkvalitnit nedokázali.

Babiš logicky chce toto zpoždění zaviněné všemi českými vládami dohnat. Ale na stejný problém můžou existovat dva rovnocenné logické pohledy a toto je ten případ: Evropská komise logicky tvrdí, že když Češi zaspali v době, kdy jiní stavěli, necht si tedy dnes ty dálnice postaví za své. Chce podporovat to, na čem se státy unie shodnou jako na společných prioritách.

Česko by tak podle návrhu Bruselu mělo peníze, které dostane, použít hlavně na to, aby přestalo být „montovnou“ a díky zavádění inovací do výroby nebo přípravě pracovní síly na nástup nových technologií se změnilo ve vyspělejší zemi. A za druhé, aby investovalo do snižování emisí skleníkových plynů, třeba prostřednictvím úspor při spotřebě energie. Peníze může použít taky na boj se suchem, což Češi podle průzkumů označují za velkou prioritu.

Ze střetu dvou logických pohledů by mělo Česko upřednostnit ten druhý. Podle analýzy společnosti McKinsey dopadnou překotné technologické změny téměř na každé povolání. Lidé tak budou potřebovat nové kompetence, aby se tomuto trendu dokázali přizpůsobit. Odmítat miliardy na modernizaci české ekonomiky s odkazem na to, že momentálně české montovny „jedou“ a lidé jim naopak chybí, je krátkozraké.

ondrej.houska@economia.cz

## MACRONŮV POKUS O SÓLOJÍZDU

**V**e fyzice i v politice se stává, že vznikající vakuum se něco anebo někdo pokusí zaplnit. V Evropské unii nyní tato úloha připadá Francii, především kvůli aktuální situaci, kdy jedna z velmocí, Spojené království, je už přes tři roky na odchodu, a druhá, Německo, stále neví, kdo a kdy nahradí odcházející a stále více „neviditelnou“ kancléřku Merkelovou.

Ve srovnání s řadou evropských zemí se francouzskému prezidentu Macronovi navzdory nejrůznějším domácím starostem otevírá prostor pro zahraniční aktivity. Demonstruje to složení jeho delegace při cestě do Číny, kam ho doprovází jak irský unijní komisař Phil Hogan, který bude mít příštích pět let na starosti zahraniční obchod, tak i spolková ministryně pro vzdělání a výzkum Anja Karliczeková. Obrázek politika, který může v Pekingu mluvit jménem celé Evropské unie, by stěží mohl vypadat lépe.

Jenže jiné části portrétní budí méně harmonický dojem. V debatě o zahájení přístupových jednání s Albánií a Severní Makedonií osamocená Paříž musela sáhnout k právu veta, aby start jednání zablokovala. Argument, že po minulých zkušebnostech je třeba proces rozšiřování promyslet, jen chabě zakrýval obavy z domácí reakce na přijímání dalších členů, které připomínají více než patnáct let starou debatu o přízraku polského instalatéra, který měl sebrat práci svým francouzským kolegům.

O něco mírněji naráží Macron i při svých snahách vylepšit vztahy s Ruskem, kdy se pobaltské státy i Polsko obávají, že případné ústupky by jen povzbudily mocenský apetit Moskvy.

První měsíce po srpnovém projevu prezidenta Macrona na tradiční poradě velvyslanců, kde vytyčil ambici Francie vyplnit nabízený prostor pro diplomatickou ofenzivu, tak vykazují přinejmenším smíšenou bilanci. Jedna věc je příležitost a druhá je ji využít, což se – a to je hlavní poznatek – neobejde bez schopnosti a ochoty nalézt a získat pro své zájmy spojení.

Adam Černý

Autor je spolupracovníkem redakce

## S ROZBĚHEM

### STÁVKA JE TU. V ČEM MAJÍ ŠKOLSKÉ ODBORY PRAVDU A CO ZPÁCKALY



Petr Honzejek

**Č**ást českých veřejných škol jde dnes do stávkové jízdy za vyšší platy. Je to problematický podnik, ale šmahem ho odmítnout nelze. Ač je školským odborům možné vytykat zpáckanou taktiku, mizerné načasování, podivný oficiální důvod, nic to nemění na tom, že v základní věci mají pravdu: S českými učiteli se stále nezachází tak, jak by zasloužili. Pokud vláda tvrdí, že je školství její jednoznačnou prioritou a v programovém prohlášení vzletně píše, že „bez kvalitního školství nemá národ budoucnost“, měla by alespoň držet slovo. A jestliže Andrej Babiš v lednu říkal, že se platy příští rok zvednou v průměru o 15 procent, měly se platy zvednout o 15 procent, a ne maximálně o 10, jak to vypadá nyní. Na nesplněné sliby jsou učitelé, kteří byli léta ujišťováni, že školství je prioritou, a skutek nakonec vždy utek, přirozeně hákliví. A nyní je vidět, že to umí dát najevo.

Je samozřejmě fakt, že současná vláda učitelům přidává. „V životě neměli pedagogové tolik peněz. V životě nikdy,“ durdí se Andrej Babiš, který stávkou považuje za nesmyslnou. Technicky vzato má pravdu. Jenže zrovna tak je pravda, že platy pořád dostatečné nejsou. Pár čísel: Když příjmy pedagogů porovnáme s průměrnými platy v celé ekonomice, dosáhly loni 114 procent. To vypadá slušně, ale na druhou stranu je to jen návrat na úroveň roku 2008 před ekonomickou krizí. Navíc správnější by bylo porovnání platů

s jinými vysokoškoláky. A tady je to čiré zoufalství. Podle OECD jsme mezi vyspělými zeměmi na úplně posledním místě. Zatímco český učitel si přijde na 64 procent platu průměrného vysokoškoláka, v Německu je to 100 procent, v Polsku 80 procent. Finančně vstřícněji se k učitelům stát chová i na Slovensku či v Maďarsku. Studie think-tanku IDEA uvádí, že pokud by měl být průměrný plat českých učitelů v poměru k platům vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců srovnatelný s průměrem EU, musel by dosahovat zhruba 53 tisíc korun, ne pouhých 36 tisíc. Jinými slovy: I kdyby vláda nakonec dodržela svůj slib z programového prohlášení, tedy zhruba 46 tisíc do roku 2021, stále by byli naši učitelé v rámci EU hodnoceni podprůměrně. A podprůměrná by tudíž byla i motivace absolventů středních škol ke studiu na pedagogických fakultách. Takže protesty proti vyšší příjmů učitelů obecně nesmyslné nejsou.

A teď k tomu, za co školské odbory vyplisnit. Naprosto zpáckali taktiku, takže ve finále to působí, že stávkují za malichernost. Neozvali se, když vyšuměl slib patnáctiprocentního zvýšení platů, souhlasili s 10 procenty. A najednou je tu stávka proti tomu, jak má být oněch 10 procent rozděleno. Tedy proti tomu, že učitelé mají dostat do tarifů osm procent a zbytek mají mít k dispozici ředitelé na odměny. Není divu, že odboráři nenašli podporu ředitelů škol, a lze před-

pokládat, že těžko budou pro tak chabě odůvodněnou stávku hledat podporu veřejnosti. Každý, kdo má ratolest ve školním věku, ví, že obrovským problémem školství je kromě nízkých platů i platové rovnostářství. To znemožňuje ředitelům ocenit nejkvalitnější učitele, které prostě potřebují. Výsledkem je například mizerná úroveň výuky jazyků na základkách. Rodiče, kteří si stěžují, často od ředitelů slyší: „A myslíte, že za tyhle peníze někdo opravdu dobrý půjde angličtinu učit?“ Takže pokud se přidává, je v zájmu dětí, aby část šla do pohyblivé složky a ředitelé měli možnost nejlepší učitele motivovat. Ne aby výše platu byla jen odrazem počtu let za katedrou, jak si to představují odboráři. V tomto ohledu má pro změnu pravdu ministr školství Robert Plaga i Andrej Babiš.

Zásadní problém ale není v pár procentech do tarifů či odměn. Je v tom, na co upozorňuje IDEA: Česko na regionální školství vydává zhruba o třetinu méně podíl HDP, než je ve vyspělých zemích běžné. A pokud se už stávkuje, mělo by to být za celkovou změnu přístupu ke školství – na čemž by se odbory jistě shodly s řediteli škol i veřejností. Jestli se v programovém prohlášení vlády píše, že „investice do našich dětí jsou investice do naší budoucnosti“, měl by Babišův kabinet dostat v zájmu budoucnosti na srozuměnou, že musí pořádně přitlačit.

petr.honzejek@economia.cz



Jan Štětka

### PIRÁTSKÁ ŘEŽ V PŘÍMÉM PŘENOSU? SPÍŠ JEN KULANTNÍ „PEKSESO“

**P**irátská strana složila maturitu z opravdové politiky. Původně se sice jejich on-line vedení vnitropartajní spor o odchod či setrvání Jakuba Michálka ve funkci místopředsedy jevil jako exhibicionistická bitka mladých furiantů, kteří nezvládají sami sebe, takže svými sváry zničí i nadějný pokus o oživení veřejné scény. Nakonec ale všechno vzalo konec, za který by se nemuseli stydět ani protřelí tuzemští političtí profesionálové.

Shrňme si to. V internetovém hlasování se nenašlo dost pirátských hlasů ani pro Michálkovu jednoznačnou podporu, ani pro jeho odvolání. Takže plichta. Katarze se nekoná. Rozhodnutí bylo odloženo na lednový sjezd, kde Michálek místopředsednické křeslo beztak opustí, protože chce nejen dál šéfovat pouze výkonné stranické jednotě – poslance klubu, ale prý také „dát příležitost mnoha nadějným zastupitelům“. Jak ušlechtilé. V Česku se takovým finesám říká „vlk se nažral a koza zůstala celá“.

Ale i tábor Michálkových odpůrců, kteří mu vyčítají drsné chování vůči kolegům, vlastně ze sboje vycouval. Další místopředseda pirátů a europoslanec Mikuláš Peksa tvrdil, že pokud ve vedení zůstane Michálek, sám v druhé půlce listopadu skončí. Slovo splnil, a dokonce funkci složil okamžitě, což triumfálně zdůvodnil svým nedělním zvolením předsedou Evropské pirátské strany. Ale ve skutečnosti vlastně jen využil možnosti uklidit

se do Bruselu a nemuset bojovat na vnitrostranickém kolbišti. Odtud může na dálku vše v klidu a s jistou funkcí sledovat a kritizovat, stejně jako to udělali někteří politici v „klasických“ stranách.

Celá slavná transparentnost pirátů, v jejímž rámci veřejnost může sledovat prání špinavého partajního prádla v přímém přenosu, se vlastně ukázala být k ničemu. Spor mezi stranickými pragmatiky a radikály věrnými původním ideálům úplné otevřenosti a zásadovitosti zametli jejich předáci pod koberec. Dokonce s výmluvou na příležitost pro nástupce nebo na zisk mnohem prestižnější pozice.

Fakt, že bitka mezi piráty skončila „po česku“ do ztracena, ale naznačuje, že v obou táborech vyhrál – alespoň pro tuto chvíli – dospělý pud stranické sebezáchovy. Neboli vědomí, že potopením Michálka i Peksy, ba i jen samotným hašteřením, nabírá vodu celá partaj. Čeští voliči milují klid a jednotu, vnitrostranické konflikty trestají nezajmem a nedůvěrou. S prognózami u pirátů se však vyplatí být opatrní.

Michálek už před dvěma roky jedno internetové vnitrostranické hlasování ustál, když mu část strany vyčítala, že tiše stáhl pirátskou stíženost na průběh voleb. Co když ani teď „on-line“ palba na jeho pragmatice křídlo neutichne? Pak se piráti mohou rozloučit s ambicí podílet se jednou na řízení této země.

jan.stetka@economia.cz